

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

5 aprilie st. v.

17 aprilie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea în

Közép-uteza nr. 395.

Nr. 14.

A N U L XXIII.

1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Lilianul și fluturul.

Flóre mândră, flóre albă,
Flóre dulce de iasmin;
Am în sîn o mare jalbă,
Să m'ascuți la tine vin.»

Așá dice-un flutur gingaș,
Cu-ariپی d'aur sborul lin;
Coborînd încet din aer,
Cătră flórea de iasmin.

«M'a ajuns un viscol mare,
Eri când sórele-a sfințit;
Și pe sînul unei flóre
Scut pré dulce am găsit.

Și cât cerul plin de fulgeri
Și sub trăsnete gema;
Pân' atunci iubita flóre,
Pe-al ei sîn me legănă

Mii de sărutări primit-am,
Mii de sărutări am dat;
Dela ea cu revărsatul
Zorilor m'am depărtat.

Dintr'atale sorióre,
Nu șciú, Dómnne, care-a fost;
Unde m'am simțit ferice,
Unde-avut-am adăpost.

Căci de-atunce nu am pace,
Sbor ca gândul farmecat;
Dor de mórte me cuprinde,
După sînu-i parfumat.»

Așá d-ze bietul flutur,
Trist din ariپی bătënd;
Florile pe rénd se scutur
Și privesc la el oftând.

Cu priviri bănuítóre,
Tóte tainic se mesor;
Și 'ntre ele mândrul flutur,
Stă mahnit și gânditor.

Nu se află vinovata,
De păcatul din trecut;
Mai ingrabă, póte, fire-ar
Care-ar face început.

Când odat' o albiniórá,
Ce la-o flóre cumpără
Colb d'argint, tégul sférșeșce
Și din grai așá grăiá:

«Dacă nu șciți cine-i vina,
Me 'ntrebați, că ve respund,
Eu sînt una ce spui vorba
Și nimica nu ascund.

Chiar ca dumnélui pățisem
Și eu eri, și m'am oprit
Cu povara-mi insémnată,
Intr'o flóre m'am vîrit.

Mi-ar puté fi mărturie,
Dar din mila cerului —
Ea-i frumoșă — in-se-i mută,
Șciți, e gura leului.»

În vorbirea 'ndelungată
Albinióra obosi;
Cu-a ei negre piciorușe
Aripile-și neteđi.

«Spune-acum, đise iasminul,
Vorbe multe nu 'nșirá;
Spune, care e de vină,
Ș-apoi mergi în calea ta.»

«Hm... grăeșce albinióra
Cătră flutur arătând:
Prieten densusl nu mi-i mie,
El trăeșce tot furând.

Pentr' aceea ins' oi spune,
Dór din ast' a invetá
Să trăeșcă 'n omenie,
Să feréscă calea mea.

Nu, când eu de diminătă
Viu să cumpăr dela flori
Colb, el tóte le înșelă
Ca ș-un hoț ce-i până 'n țiori.

Și știți dar că flórea dalbă,
Ce pe el l'a îndrăgit,
Este lilianul mândru
Cu obrazu-i înălbit.

Ș-acum rămâneți cu bine,
Am stat dóră și pré mult;
Șciú că ajungând acasă,
Voi avé ce să ascult!

Și c'o repede mișcare,
Albinióra a sburat;
Pe iasmin și floricele
In grea grige le-a lăsat.

Cum să nu! căci cine-ar crede
De lilié, chip curat;
Ce-a fost pân' acum esemplul
Inocenței, s'a schimbat.

Tóte florile sânt triste,
Numai fluturul măhnit
Se chitește și s'aventă
La odorul seu iubit.

Lilianul își ridică
Fața albă cătră flori...
Și prin gingașa-i făptură
Trec de ură reci flori.

«M'ai tradat... șoptește flórea,
Vin acum să-ți resplătesc...»
Resfătându-și sinul gingaș
Tóte sírmele-i pălesc.

Fluturelul se oprește
Lin din aripe bătând;
O sărută, o desmărdă
Din tot corpul tremurând.

Lilianul le primește...
Dar c'un ultim sărutat
Tot veninul de mânia
Pe-a lui buze l'a vërsat.

Ah! sermanul flutur d'aur,
Cade mort... fără de grai;
Și de-atunci lilié albă
Numa 'n grădină să ai.

Căci tradarea n'o mai uită
Și 'n aprópele-i simțesci
Un parfum de-ți vine somnul
Ca să nu te mai trezești.

Lucreția Suciu.

Fără credință.

— Novellă —

(Incheiere.)

X.

Și în ziua următoare eși de timpuriu în grădină, și părea a nu fi indestulit cu sine; i lipsia ceva, seu i viniă în minte, că póte nu a lucrat așa, cum ar fi trebuit. A greșit cumva, ori ce să fie? El însuș nu-și șcicia da sémă despre tóte aceste. Întru aceea mumă-sa i curățise și ventilase odaia. El intră în lăuntru, luă o carte în mână și probă să studieze; cetia o propoziție de nenumerate-ori, fără de a pricepe ceva.

Apoi se sculă depe scaun și începù a căută d'amênuntul pe jos... căută bucățile de hârtie, ce le aruncase a séră; dar muncă zădarnică; acele erau slobođite pe vânt. Inse cine șcicie, póte a mai remas pe aici vr'un mieđ?... Și căută mai departe. Numai un petec, cât de mic, cât de ingust...

— Nu din ceva efusiune sentimentală; — se escuză el în ochii sei, — dar eră hazliu, cum eră făcută, de exemplu, litera D din Dănescu; gândiai că e semnul unui paragraf; peste tot intréga scrisóre, eră ceva burlesc, șirele strémbe, literele culcate. Bine că s'a dus, măcar va invetă a scrie omeneșce, va șcice fel de pómă e fasolea, și va pricepe cum să învërte pământul în giurul sórelui; éc' așa, cași cum s'ar rostogoli într'un vals nehnatic.

El făcù aici, cu degetul prin aer șema unui vals.

După améđi eși la promenadă. În mijlocul orașului se află un platou drăgălaș, sădit cu platani, acacie și ailanth; locul acesta servește cetățenilor de promenadă și de doue ori pe săptămână se produce aici o bandă de țigani, spre deslătarea publicului.

Dănescu se precipită întru acolo și priviă cu mare interes în obrazul femeilor; dar lucrul ciudat, el nu mai căută scăderea ori șcirba în trăsurile lor, precum se exprimase odinióra; din contră, el căută ceva grațios, ceva farmecător. Căută un chip, care să semène cu chipul Liviei; să aibă așa un teint brunet, ochi mari negri, cu o espresiune de naivitate, un trup subțire, flecsibil, cu undulațiuni voluptuóse, un glas dulce; peste tot, o ființă seducătoare, care să fie în stare, de a-i escită interesul și de a esplică în câtva suvenirea ei.

Tóte erau frumoșe, dar tóte altmintrele.

El se preumblă până-ce se obosi, apoi merse acasă; își pipăi pulsul și își esamină limba; mai târđiu dede de șcicare mamei sale, cumcă nu are voie de cinat.

— Póte ești bolnav, Emil; să-ți fac o thee? — întrebă ea cu ingrigire.

— Nu. Sânt trudit, mi-i somn.

Se retrase în odaia sa, se puse la mėsă și își lăsă capul pe un cot. Zarea unei luminări se vërsă palid peste fața lui. Stătea așa și medită.

Cași vântul de tómnă, ce alérgă peste deșerturi, fuge departe, departe; apoi se izbeșce de munți, se întórce înderépt, și érá alérgă geménd și morăind, fără pace, fără odihnă... așa este sufletul meu, condamnat să se svércoléscă și muncéscă în sine însuș, apoi să se pierdă, să se topéscă în ardórea luptei sale... singur, neînțeleș... Un lemn, o pétră mórtă, me înțelege mai îngrabă decât omul, me pricepe, me cunoșce.

Stau aici și me gândesc...

E mult, când omul se gândéșce la om... O vëđ înaintea mea, cu trupul ei elastic, cu sinul ei umflat de delicii; ce ochi strălucitori, ce obraz nevinnovat... Cóstele ei frage se indóie sub imbrățoșare, buzele ei caste sânt mustuóse la sărutat.

O ved. . . Fiecare fibră din crerii mei lucrăză, își reamintesc; apoi plăsmuește, zidește și mi-o aduce înaintea mea:

— Êtă-o, aici e; admiră-o și te desfătăză la far-mecele ei.

— Me gândesc la tine. . .

Te ved cum privești dulce în ochii mei, cum zimbești și cum îți scuturi părul teu negru, des. Aud glasul teu, ce sună, cași cântecul de ângeri, în visul pruncilor. Simțesc apropierea ta, suflarea ta, și me îmbêt de acest odor mirific.

Êști tu Livio, tu femeie, ce te iubesc.

Și ără te ved în locuri necunoscute. Un străin se apropie de tine; îți șoptește ceva, tu i zimbești, ochii tei se aprind și nu îți mai aduci aminte de mine. El se plcă spre tine, cu mâna sa trece peste mijlocul teu, te îmbrătoșeză, te sărută.

Me gândesc la tine. . .

Dănescu se ridică, făcū câțiva pași prin odaie în sus și în jos și nesimțindu-se în stare de a isprăvi ceva, se culcă de vreme. El adurmi îndată; în vis i apărū Livia, așa cum o veduse pentru prima-ôră, lângă clavier.

— Știi tu să me iubești, Emil, așa cum eu te iubesc?

— Tu ești numai un prunc, nu înțelegi. Eu te iubesc peste voia mea, sângele din mine te iubește; fiește care fibră din carnea mea tremură pentru tine.

Ea își scutură părul și se puse la clavier.

— Îți place doina acêsta, Emil?

— Sună ca ruptă din sufletul meu; așa trist, cași când se despart doue inimi, cari se iubesc.

Apoi o vedū la plecare, în calésă; cum i ride, i face semn cu mâna și-i strigă după olaltă:

— Adio, adio.

Când se trezi, ără diuă deja: el își puse mâinile sub cap și se uită lung în grădină. Apoi se sculă, spuse mamei sale, că nu are lipsă de dejun și că vrē să plece cu trenul dela dece ôre, la unchiul seu.

Mumă-sa se uită la dēnsul, ochii i se umplură de lacrimi: dar nu îndrēsni să-i dică nimic.

— Êr me voi rentôrce . . . în scurt timp; — dīse el și se retrase în odaia sa.

Dar el nu mergea la unchiul seu, mergea la Sibiiu; voiă să caute pe Livia, să-i spună că o iubește, că vrē să fie a lui, că a fost nebun și nu a înțeles glasul inimii sale și că nu pôte trăi fără dēnsa.

Puțin după aceea, întră un copil al cumetrei sale, ridică un mic cofer și îl duse la gară. Emil eși mai târziu: mumă-sa plânga și nu putea grăi de suspine. El i intinse drepta și plecă.

— Așa plâng femeile: — își dīse el, luând de-a-lungul stradele cătră stațiune.

Bêtrăna își scōse ără biblia și cartea de rugăciuni și începū a se rugă ferbinte pentru binele și sănătatea fiului seu.

Xi.

A treia di fu Dănescu îndērpt; întră la mumă-sa și mai palid și mai sdrobit decât cum a plecat.

— Ai primit pe drum ceva șcire dela unchiul teu, pôte nu e acasă? întrebă mumă-sa în glas milos.

— Nu am primit; — respuse el scurt.

— Emil, tu ești greu bolnav și nu-mi spui.

— Nu sūnt; — respuse el mai agitat; ținū o paușă, apoi continuă monoton, în vorbe rupte:

— De altmintrele stăi . . . imi ești mamă . . . ai dreptul să me iai la dare de sēmă . . . ascultă dară: nu am voit să me duc.

Vorbele din urmă le accentuă și mai tare urmându-le de un gest energic din mâna.

— Se înțeleg; — socoti mumă-sa, întorcându-

se supērătă în odaia sa, — bine dīce; dōră el e bărbat, atât de invētat, atât de cu minte; șcie el ce face. Ce ar fi și căutat dēnsul mai departe!?

Livia îl iubește; e bine, poți ôre porni pe vorbele unei femei? Tôte mințesc, tôte, tôte.

— Dar punem, că am umblat pe acolo; — combină Emil în sufletul seu, — m'am uitat la ziduri, am întrebat, că unde locuește Tanda și Manda; m'am făcut de ris și ocară la lume. Punem, că am vorbit cu dēnsa, cu tatăl seu, am dīs, că noi ne iubim, că nu putem trăi unul fără altul; și tatăl seu s'a învoit, mi-a dat mâna fetei sale. E bine, ce am ajuns cu acêsta? . . . Me va iubi trei dīle de-a rēndul . . . apoi se va socoti . . . pôte ar fi putut nimeri mai bine . . . acum i stau numai în drum . . . me va înșelă . . . imi va pofti bōle și mōrte . . . oh, eu nu vreu să fiu astfel iubit. . .

Își arucă țigareta și se puse pe divanul de lângă pārete.

Apoi stătū acolo, mult timp nemișcat; capul și-l razimase pe cot și ochii lui priviau țintă în pāmēt.

— Tot filosofie, metafisică și eternitate; — murmură el, la un timp; — s'a legat și de mine bōla acêsta . . . frumōse lucruri.

Sări repede și scōse din giamantanul ce ără pus lângă pat, un mic pachet; rupse vehement hārtia, și un revolver eși la ivelă.

El rise, un ris nābușit, și se tocmi într'un colț pe divan. Obrazul lui roșise; ără vesel și indestulit; i plăcea cum scipește aluminiul, și ce figuri plăcute sūnt săpate în mănunchiul lui. Il aducea aprōpe de ochi și ără îl depărtă; ridică încet cocoșul și ără îl lāsă jos; se uită afund în țeva lui și îl scutură. ără bueros cași un prunc de jucăreia lui nouă.

— Șarmant, aparatul acesta . . . drăgălaș. Plătește mai mult decât tōtă filosofia pe lume . . . La tot casul, . . . pruncia mi-am petrecut-o și așa în meluncolie și sensibilitate, acum trebuie să restituiesc ceea ce am perdut . . . să devin prunc, să me joc. . . Mai întēiu facem un mic experiment fiziologic. . .

Dănescu începū a se desbumbă la piept, de gilet și cămașă; cu sânge rece și în odihnă, cași un băiat ce își esaminēză de-amēnuntul păpușile sale.

— Se dīce, că aici zace în mecanismul nostru, un ressort de mare însemnătate. . . Să vedem acum, micul meu aparat, ce influință magnetică vei dovedi față de acest ressort . . . de mare însemnătate, me rog.

El zimbī și lipi țeva revolverului de piept, în regiunea inimii, ridică cocoșul; apoi privi cătră ușe și făcū odată batjocoritor din ochiul stâng, cași cum ar șopti cuiva la ureche:

— Din colo locuește o femeie bêtrână!

Trase cocoșul. Ô tunătură surdă i sună în urechi; pārea, că aude cum pică un bolovan în apă, simțește ceva cald în giurul trupului seu; și vede valuri, cari se formēză rōtă-rōtă, depărtându-se din ce în ce mai tare de dēnsul. El rămāne de-asupra pe valuri, se lēgână; e plăcut așa. . .

Mumă-sa auzise tunătura, și ascultă un pic la ușe; apoi deschise încet și privi în lăuntru.

— Emil, ce ai făcut? — strigă dēnsa inspăimântată, vedēndu-l intins astfel, jumătate jos, jumătate pe divan; sângele lui bulbucă, aburind din piept; ochii nu-i erau inchiși.

El vedea încă pe mumă-sa, așa ca prin vis; și vedea, cum cercurile de mai nainte, acum se adună în giurul lui; se strîng, strîng, pânăce formēză un punct, apoi nu se vede nimic mai mult. Nimic.

— Luminare, luminare, Emil mōre! — strigă mumă-sa, din tôte puterile, pipāindu-i pe rēnd mâinile și pieptul.

Cumătră-sa intră în lăuntru, se uită odată la amândoi; își împreună mâinile și se întorse înapoi, făcând din trup cași cum s'ar grăbi; dar nu, pentru totă lumea. După un timp se rentorse cu o luminare de ceră, o aprinse; o ținu la capul lui.

— Mort! — strigă mumă-sa incremenită, — și smulgându-și părul cărunt, se ridică în picioare; își prinse capul în amândouă mâinile și se uită în sus.

— Dumneșul meu. Dumneșul meu...

Apoi, ca nebună, se arucă pe densul; i sărută obrazul, buzele, fruntea și părul; i îmbrătoșă și sărută pieptul desvilit, și convulsiv stringea în brațele sale trupul lui rece.

— Oh, Emil, pruncul meu dulce, pruncul meu drag... cine te-a supărat?... Pentru ce m'ai lăsat? singură... uitată... cași o pără pe uliță... pentru ce m'ai uitat?... oh, Emil, Emil...

Mai târziu se ridică în genunchi, își încheștă mâinile la olaltă și se uită cu desperare în obrazul lui; apoi își despletă și smulgiă părul și era își îmbrătoșă și sărută fiul, pătându-și hainele cu sânge.

Er mortul, cu trăsurile sale rigide în obraz, părea că și acum dice în nepăsare:

— Nu plânge... veți, acum me poți sărută, cât îți place... nu plânge...

Cumătră sa stătea cu luminarea în mână, la capul lui; i mână părul din frunte și i ștergea obrazul de lacrimile mamei sale.

Apoi dise la un timp, într'un glas môle, plin de duioșie:

— Nu te sfărma... voia lui Dșeu... Nici un pâr din capul nostru, nu pică fără șcirea Tatălui din ceruri...

Ele ridicară trupul greu pe divan, șterseră sângele și ventilară odaia de praful de pușcă, aprinseră lumini și arseră tămăie.

Vestea despre mörtea lui se lăți repede în oraș; îndată șe adunară prietenii și cunoscuții lui; se mirau și il compătimitiau. Viniau femeii tinere și bătrâne, făceau cruce și se rugau pentru sufletul lui.

— Așă e; — dise pleșuvul celibat, cătră câțiva dintre cunoscuții sei, — așă e, decă nu are omul credință, nici în Dumneșu, nici în ômeni... negreșit... ochiul lui Dumneșu nu dörme...

Omul acesta șcicia bine, că mörții nu pot grăi.

*

Livia s'a măritat, încă în tömna anului aceleuia; bărbatul ei este un avocat cu bună clientelă. Ea a devinit o nevastă grăsuță, rotundă și amabilă; își iubeșce mult bărbatul și are o fetiță, ce o chiamă Laura.

Mormântul lui Dănescu se află în cimiter, îndată la spatele bisericeii, cu o cruce de lemn la cap. Pe acolo creșce primăvera, o ierbă abundantă, urzici, susai și costreie; aceste se cosesc și se dau peste iernă de nutreț vitelor, oilor, cari apoi ne dau lapte și carne.

V. Nora.

Denisa.

Piesă în patru acte de A. Dumas-fil.

ACTUL IV.

Scena I.

Aceleaș decor.

Brissot, dna Brissot.

Dna Brissot. (Stând jos și plângend, în vreme ce Brissot se plimbă turburat prin odaie.) Ce vrei să fac?

Brissot. Ce trebuia să faci, când ai aflat ade-

vărul, să-mi spui, pentrucă eram tată, cap al familiei; cel care trebuie să șciece tot, pentrucă e respunșător de tôte.

Dna Brissot. Acest adevăr, ea mi l'a mărturisit; eră taina ei; n'aveam drept s'o tradez.

Brissot. Veți bine, trebuia să me tradezi pe mine!

Dna Brissot. Ei nu-i eră tēmă de mânia ta, ci de durerea ce eră să-ți pricinuescă. Te iubeșce pré mult, nădășduia că nu vei află nici c'ată. De unde șciam ce ai fi făcut?

Brissot. Acesta nu ve privia. Eu eram singur judecător a celor ce aveam să fac.

Dna Brissot. Vrea să se omöre.

Brissot. Mai bine făcea.

Dna Brissot. Brissot!

Brissot. Creți, că n'aș fi fost mai bucuros s'o plâng, decăt s'o blastem?

Dna Brissot. Nu e ea vinovată, ci densul.

Brissot. Ba din potrivă, ea e vinovată. El nu-și necinstia numele, ce eră mai dinainte necinstit și batjocorit de mumă-sa, de tată-seu și chiar de el; el nu înșelă iubirea și increderea unor părinți buni, cinstiți ca noi; el își urmă obiceiul viciurilor familiei lui; își făcea meștesugul de trândav lipsit de morală și de desfrēnat fără mustre de cuget, pentru care lumea e așă de blajină; dar densa minția josnic, mișeșce, în tôte țilele ômenilor cinstiți, cari o incungiurau. Diminēța, când o sărutam, înainte de a me duce la ocupațiile mele, cu tot ce eră mai curat în mine, fruntea aceea eră pângărită; sēra când ne despărțiam și când o sărutam cu duioșie, creșend că se duce să se odihnescă după munca țilei indeplinită cu cinste, ea se ducea să se gâdēscă la amantul seu. Ah! nu-mi mai vorbi de densa!

Dna Brissot. E o nenorocire mare!

Brissot. Nenorocire se chiamă acesta la tine?

Dna Brissot. Ce să-i faci? Iubia.

Brissot. Ecă-ve cuvintele vōstre, femeile. Iubia, și s'a sfērșit. Dar iubirea impedeacă respectul de sine însuș? Și noi ne iubiam. De aș fi fost atât de nemernic, încat să-ți cer să-mi fii amantă, ce mi-ai fi respuns?

Dna Brissot. Aș fi făcut tot ca densa, căci te iubiam.

Brissot. Până unde pōte merge o mumă, ca să-și desvinovățescă fata!

Dna Brissot. Voi bărbatii nu pricepeți de fel inima femeilor; pentrucă nu sūnteți voi în stare să ve jertfiți cu totul pentru ele, le invinovățiti că se pierd pentru voi. În sfērșit, ce vrei să-i faci? Ce s'a făcut s'a făcut. Și Dșeu, de n'ar fi vrut să se întēple așă, tot nu putea face nimic. Suferi; acestă suferință vream să ț'o inlăturăm și am suferit și mai mult și eu și Denisa de patru ani incoa! Dar credeam că am sfērșit durerea până la cea mai din urmă amărăciune. Se vede, că nu e de ajuns. Se incepem din nou. Tot câștig ceva; nu mai inăbușescă acestă taină și nu mai țin această povară pe inimă. Se întēplă ades de nu mai puteam. Ești stăpân, porunceșce tot ce vrei, vom face ori-ce vei dice să facem. De nu vom putē, de ne-a fi mai presus de puteri, vom muri și de astă-dată se va sfērși, cred. Când veți viața așă cum o face Dșeu câte odată, nu mai ai alt de făcut, decăt să-i mulțameșci că a făcut mörtea.

Brissot. Dna de Thauzette intărđieșă.

Dna Brissot. Așă dar vrei cu ori-ce preț ca Denisa să ia de bărbat pe Fernand?

Brissot. Nu cumva ea nu vrē?

Dna Brissot. Ba da, căci e gata, sūntem gata să facem tot, dar o să fie fōrte nenorocită.

Brissot. Cu atât mai reu pentru densa!

PE GÂNDURI.

Dna Brissot. Il ureșce, il desprețueșce.

Brissot. Nu trebuiă să-l iubescă.

Dna Brissot. Ești fericit că n'ai făcut in viața ta atât reu, încât să poți fi fără milă, chiar cu fiica ta. Nici eu n'am să mă învinovățesc de ceva; sînt patru ani de cînd sufer și tu suferi de o jumătate de cês, dar tot mi-i milă de dînsa, și de ar trebui, mi-ar mai rămâne milă și pentru alții.

Brissot. Eu nu șciu decăt un lucru: cînd un bărbat a necînstit o fată, numai numele lui pôte da inapoi cîntea fetei.

Dna Brissot. Ar puté trăi retrasă cu totul.

Brissot. Nu pôte fi retragere, in care să nu pătrundă un bărbat. Care retragere e mai sfîntă decăt coperișul părințesc? și un bărbat l'a pîngărit!

Dna Brissot. Vr'o mînăstire închisă, unde abiă s'o pot vedé.

Brissot. Și el va fi tot liber, va puté face alte victime, va puté fi iubit și stimat, pôte. Dar trebuie să fie și el pedepsit! Amêndoi ș-au făurit lanțul, amêndoi să-l pörte.

Dna Brissot. Dar bine, tu ai aflat acêsta, fiind că a voit dînsa, fiind că s'a supus celui mai înalt și mai marinimos simțemînt; pentru ca sora binefăcătorului nostru să nu ia de bărbat pe acel mișel. Fapta ei e nepomenită. Putea sa tacă. Putea să lase pe Marta să ia pe Fernand și ea să ia pe dl de Bardannes; n'ai fi șciut nimic și acum ai fi binecuvîntat-o.

Brissot. Unde ai ajuns, de-ți pot trece prin minte asemenea gînduri! Va să dică, după ce s'a jucat cu fericirea sa, cu a noastră, să fure și pe a omului, căruia i datorim tot! E destul și că a stat alături cu sora lui.

Dna Brissot. S'a plătit destul scăpînd-o.

Brissot. Vrei să-ți spui, la ce te gîndești acum? Ai vré să-și păstreze libertatea, pentru-că dl de Bardannes o iubeșce și îți dici, că ar fi pôte atât de mare, de marinimos, de nebun, încât s'o ia și așa. La acêsta te gîndești. Ei, ecă, eu nu vreu. Nu voi respălți atâte binefaceri, ce am primit, făcîndu-me și eu părtaş cu voi. Decă noi bărbații nu pricepem de fel inimile femeilor, apoi voi nu pricepeți nici decum cîntea bărbaților. Eu nu sînt dintre aceia, cari silesc pe nevinovați să plătescă greșelile vinovaților. Iși va luă de bărbat amantul și dl de Bardannes, decă vré să se 'nsóre. va luă o fată cînstită. Am đis.

Dna Brissot. Bine a făcut Dđeu de a făcut inima mumelor; inima vöstră n'ar fi fost de ajuns.

Brissot. Me duc, să caut pe dna de Thauzette; vöd că nu mai vine. (Dna de Thauzette intră.)

Scena II.

Aceiași, dna de Thauzette, apoi Denisa, Andrei și Thouvenin.

(Dna de Thauzette intră repede și cum ajunge in odaia, își șterge ochii. A plîns și nu vré să mai plîngă.)

Brissot. Viniam să te caut, dómna, vödënd că nu mai vii.

Dna de Thauzette. N'am întărdiat. N'a trecut un cês. Dar trebuiă să vorbesc serios cu fiul meu și astfel ca să nu se mai întempe pe viitor nici o neînțelegere între noi. Iti jur, Brissot, că nu șciam ce s'a petrecut. Fernand a fost fôrte vinovat, dar eră pré tiner, l'am iubit pré mult. Nu eră un cuvënd, ca să mi-l omori. (Incepe ér să-i curgă lacrimile.) Mi l'ai trimis mai mort, abiă mai suflă. S'ar fi putut apără, dar n'a vrut.

Brissot. Reu a făcut, că n'a vrut, acum s'ar fi sfērșit tot.

Dna de Thauzette. Așteptă in odaia lui hotărîrea convorbirii nöstre. Cum i-o voi spune-o, va plecá. Nu mai i locul aici. . . . Dar fii pe pace, va face ceea ce vei cere. Nu se va da inapoi dela indatoririle, ce va fi silit să-și ia.

Brissot. (Dnei Brissot.) Du-te de rögă pe dl de Bardannes și pe dl Thouvenin să binevoescă a fi de față la convorbirea ce vom avé. (Dna Brissot ese.)

Dna de Thauzette. Aș înțelegé să chemi și pe Denisa, cu tóte că aflarea ei aici ar fi aprópe tot atât de ingreunetóre pentru mine, ea și pentru dta, dar dl de Bardannes și Thouvenin ce amestec ar? . . .

Brissot. Au amestec că vor fi martori la cele ce se vor petrece între noi și care va fi ceva fôrte serios, astfel că in điua cînd veți încetá de a ve ținé de indatorirea ce veți luá, după cum voi ținé eu de ceea ce mi-am luat, acești doi ómeni vor puté spune că n'am făcut decăt ceea ce eram in drept să fac.

Dna de Thauzette. Mai întéiu trebuie să mărturisesc, că nu mai am stare. Nu voi puté da fiului meu decăt un vinit lunar fôrte mic,

Brissot. Atât mai bine, va fi silit să muncescă, lucru pe care ar fi trebuit să-l facă mai de mut; căt despre nevěstă-sa, va lucrá, iș va luá ér obiceiurile de altă-datá.

Dna de Thauzette. După ce va fi insurat, eu nu mai respund de urmările unei căsătorii incheiate in asemenea condiții.

Brissot. Respund eu. Căt voi trăi, fiul dtale se va purtá bine, și voi mai trăi multă vreme, decă nu am murit acum un cês! (Intră Andrei și Thouvenin.) Ve cer ertare dlor, că mi-am luat îndrăsnéla să ve supër, dar țiu mult să fiți amêndoi martori a celor ce se vor petrece aici. (Denisa intră dintr'altá parte cu mă-sa.) Dle conte, mi-ai făcut cîntea să-mi ceri mîna drei Brissot. Dînsa ț-a mărturisit dtale ceea ce mie a cređut, că nu trebuie să-mi destăinuescă: că nu mai eră liberă. Iti iai dar, dle conte, vorba inapoi, cum mi-aș luá-o și eu, de aș fi in locul dtale. Dra Brissot are indatoriri tainice cătără dl de Thauzette și dna de Thauzette vine să cêră drepturile de întéietate și mîna fiicei mele pentru fiul seu. (Dnei de Thauzette.) Adeverat e dómna?

Dna de Thauzette. Adeverat. Dragă Brissot, am cîntea să ve cer, dtale și prieteni mele dna Brissot, mîna fiicei dvöste pentru fiul meu.

Dna Brissot. (Denisei) Aibi curagiu.

Denisa. Voi avé.

Brissot. In numele fiului dtale vorbești dómna?

Dna de Thauzette. In numele lui și fără nici un păstru.

Brissot. Cînd doriți să facem nunta?

Dna de Thauzette. Cînd veți vré dvöstre.

Brissot. Indată ce vom indepliní formalitățile trebuincioșe.

Dna de Thauzette. Bine. Aici, ori la Paris?

Brissot. Dra Brissot va plecá de indată cu mămă-sa. Căsătoria se va face la Paris, să șcie toți.

Dna de Thauzette. La Paris? Să șcie toți? Dra Brissot se invoeșce?

Denisa. Da, dó mnă.

Brissot. Atunci nu mai avem să ne spunem nimic.

Dna de Thauzette. (Lui Brissot.) Imi dai mîna?

Brissot. Bucuros. (Dă mîna dnei de Thauzette și o salutá rece dar respectuos.)

Dna de Thauzette. (Dnei Brissot.) Dar dta Jeano?

Dna Brissot. Și eu. (Iși dau mîna.)

Dna de Thauzette. Vrei să me îmbrățoșezi, Deniso?

Denisa. Da, dnă. (Intinde fruntea și dna de Thauzette o sărută sincer.)

Dna de Thauzette. Pentru că s'a întâmplat așa, te incredințez, că voi face tot ce-mi va sta în putință ca să fii fericită.

Denisa. Și eu, dnă, îți voi fi recunoscătoare de tot ce vei face pentru mine.

Brissot. (Nevesti și fii-și.) Ve puteți duce acum. (Denisa și mă-sa salută pe conte și pe Thouvenin. Contele e foarte mișcat, dar stă pe loc.)

Thouvenin. (Apropiindu-se de Denisa.) Imi faci cinstea, să-mi dai mâna, dșoră?

Denisa. (Cu pornire.) Ah! da, domnule.

Thouvenin. Vrei să me primești și de martor la căsătoria dtate, cași pe dl de Bardannes, care . . . nu e așa? va primi să fim martori împreună? (Se uită la Andrei.)

Andrei. (Förte mișcat.) Fără indoelă.

Thouvenin. (Denisei și mă-sii.) Și pentru-că nu aveți casă la Paris, dnele mele, și fiind că eu am una încăpătoare, dați-mi voie să ve găduesc până la nuntă și acesta în numele dnei Thouvenin, care va fi pré fericită să ve primescă și la care ve voi duce, căci ve cer voe să ve însoțesc și eu până la Paris.

Dna Brissot. Îți mulțămesc, dle. Nu pot spune, cât îți sânt de recunoscătoare.

Thouvenin. Când veți fi gata, dómnele mele, me veți găsi aici. Eu sânt gata.

Dna Brissot. Peste o jumătate de cés. (Dna Brissot și Denisa es însoțite de Thouvenin, care se întorce încă odată spre Andrei, care-l salută.)

Brissot. (Apropiindu-se de Andrei. Andrei i dă mâna.) Dle conte îți cer încă odată ertare.

Andrei. (Imbrătoșeză-me, dragul meu Brissot.

Brissot. Oh! dia tótă inima! (Plângend pe umărul lui Andrei.) Ah! sânt förte nenorocit.

Andrei. Și eu sânt, îți jur. . . Bine înțeles, dta remăi aici cu mine?

Brissot. Da, pentru că ești atât de bun încât tot voești să remăi. (Ese, după ce strînge mâna lui Thouvenin și plângend fără voia lui.)

Thouvenin. (Incet dnei de Thazette.) Du-te de înștiințeză pe fiul dtale; și să plece inaintea noastră.

Dna de Thauzette. Trebuie să-mi iau remas bun dela Marta?

Thouvenin. Veți bine, că da, dar aici. Doresc să primescă chiar dela dta deslușirea ce trebuie să aibă. Fii bună de-i spune să vie să se întâlnească cu dta, atunci când vei crede de cuviință.

Scena III.

Andrei, Thouvenin.

(Andrei stă pe canapea. Thouvenin în timpul scenei trecute s'a pus în fața sobii, a luat cleștele și a roscolit cărbunii. Andrei țără să dă ceva își șterge ochii pe furis.)

Thouvenin. Ț-am spus, că ori-ce mijloc vei în-trebuință, de nu va fi cel ce te sfătuiam eu, va pricinui nenorociri, ce nu se mai pot îndreptă. Ai vedut că așa s'a și întâmplat. Fata asta e o fire ce nu se pöte înfrânge.

Andrei. Îți mulțămesc de ceea ce ai făcut pentru dënşa.

Thouvenin. Me aşteptam în tot momentul să te ved repedindu-te la ea și luând-o de gât.

Andrei. Trebuie să se ferescă cineva de pornirile inimii.

Thouvenin. Vorbele aceste sânt bune în politică, dragul meu. He! lumea în mijlocul căreia te învêtesci, nu-ți dă voe să fii ertător, să nu mai vorbim de acesta, ai noroc că-ți dă voe să primești jertfirile. Va să dăcă o să lași pe dra Brissot să facă acest pas, care-i va pricinui desnădășduirea vieții întregi?

Andrei. Cine ț-a spus acesta? Creți, că lucrurile vor remănă aici între dl de Thauzette și mine?

Thouvenin. Nu mai ai de a face cu dl de Thauzette.

Andrei. Am să-i cer socotelă.

Thouvenin. De ce?

Andrei. De minciuna ce mi-a spus.

Thouvenin. Când?

Andrei. Când l'am făcut să între în familia mea, când cinstea mea eră în mânilor lui, când i-am cerut să-mi spuie adevărul asupra drei Brissot, jurându-i că acest adevăr va remănă între noi. M'a mințit ca un nerușinat.

Thouvenin. Și va să dăcă te vei bate cu dl de Thauzette.

Andrei. Și îl voi omori. Dra Brissot nu-l va mai lua de soț; vom fi refuiți.

Thouvenin. Il vei omori, ori te va omori. Să dăcem cu tóte aceste, că-l vei omori; vei fi omorit pe fiul unei femei, pe care ai adorat-o în așa chip, încât de ar fi remas atunci veduvă, cu tóte că eră mai în vêrstă decât dta și că făcuse mai multe greșeli în vieță, tot ai fi luat-o de nevastă. Nebunie a tineretii! Fie! Și acum ai vré să amărăști cei din urmă ani ai acestei femei deșarte, ușurele, galante, și-i ori cum vrei, dar de deșertăciunea, de ușurința, de galanteria căreia te-ai folosit și care are o virtute: iubirea pentru fiul seu. Și dta, care te temi așa de mult de părerile lumii — căci acum numai acesta te oprește să-ți urmezi pornirea inimii — vei lăsă lumea să dăcă că dl de Bardannes a ucis pe fiul fostei sale amante, pentru-că acest fiu fusese amantul amantei celei noue, căci totdeauna se va găsi cineva, care să lege duelul cu bârfirele ómenilor depe aici. . . De-l vei omori, nimeni nu va fi cu tine; de te va omori el, te vei face de ris. Fernand e un ticălos; dar odată, din întâmplare, a făcut ce trebuia să facă. Nu se dă în vilég taina, ce ai cu o femeie și cu atât mai mult cu o fată.

(Incheierea va urmă.)

Dumitru Stăncescu.

Mica viorea.

(Alegorie)

I.

— An fă-mi loc! Ce te indeseuști? Ești mititică și totuș te reslățești neincetat și mie par' că n'ai voi să-mi concedi nici pic de teren?

Așa dăcea într'o séră lină urdica cătră viorea.

— Dar par că pe mine m'au plantat aici și m'au ingrigit, plivindu-me, ca să trăesc și să nu me usc? Tu cine șcie de unde ești, de unde ai cădut aici, în pământul cădut aici, în pământul acesta lucrat și acuma încă sugi suc din el? Sugi din acel suc, care ar trebui să me întrețină pe mine, să-mi întăresc rădăcinile, să me pot mai bine desvoltă și să servesc de decóre. Tu mi-ai supt din nutremântul meu, te-ai desvoltat așa cum ai voit și la urmă me ameninți să me inghimp, să me acoperi, ca să nu mai fiu vedută! Și eu totuș n'am dîs nimica, am tăcut și am răbdat! Dar tu desfrénată și cutezătoare cum ești, încă imi imputezi: de ce viețuesc și de ce me desvolt în pace și liniște din suc, ce mi-l lași tu mie și nu-ți arunc ție, de ce mi-ai luat, ce-a fost și este al meu? Desvoltă-te tu cum poți și voiești, că eu nu-ți dăc nimica, numai lasă-me pe mine în pace. Tu-ți veți de ale tale, te grigește pe tine, că și eu me voi ingrigi de mine.

— Nu fi așa de iritaciosă soră! Nu-ți cadă așa greu cuvintele mele, că eu nu-ți voesc reul teu, că par' că tu te vei recori la umbra mea? Și apoi decă îți chiar pare reu de vecinătatea mea, de ce m'ai lăsat aici, de ce, decă ești așa de sfătosă?!

— Eu nu te-am chemat aici, nu poți să afirmi acésta, ci fără a me întrebá, decă voesc să te primesc în vecinătate, ai venit numai și te-ai aședat lângă mine și n'ai đis nimic. Ce și puteam eu face? Ai venit aici cu mândria ta, te-ai aședat în stratul meu și ai început incetul pe incetul a me tot cam delăturá și desconsiderá. Eu m'am opus din respusteri, până ce mi-a căđut flórea, dar tu mai potentá fiind n'ai luat aminte la neplăcerea mea, că bucuros n'aș voi să te primesc într'un pământ cu mine, cultivat numai pentru mine. Așá vrënd nevrënd am căutat să me plec la invoire cu tine, după cum tu ęnsași ai voit: să trăim în liniște una lângă alta și să ne nutrim amëndoue din bunătățile acestui pământ. . .

— Bine, bine, dar nu știi, că cel mai mare trebuie să asculte de cel mai mare?

— Cu ce ai fi tu mai mare decât mine? Cu cotorul cel lung și cu inghimpătorele tale frunđe? Asta e mărimea la tine? Eu cred, că mărimea nu numai în zarea cea mare, ci și în însușirile cele bune ce le póte desvoltá cineva? Apoi tu te poți láudá cu așá ceva! Da, te poți! Ecă colo, ce mai miros frumos respândești? Într'adevăr cu asta te poți fálí! Ori vrei să-ți mai spun și aceea, de ce viță nobilá ești? Bine, și cu asta te poți láudá! Te poți mândri, că tu ești crescutá în palate strălucite, nu e așá?!

— Taci acum páticușe, nu me tot vexá cu de aceste. Ce ți-i tándala, ancă și ea mai are nas să-mi spuná despre originea mea și să-mi vorbească în ironie?! Nu-i întrebare, ce a fost și ce n'a fost și întrebare de aceea, ce este în prezente. Acuma ești tu mai mare și tu trebuie să mi-te supui! Să-ți spună bine, că-ți las și atáta drept, ca să te poți estimá în spațiul neocupat de mine și te invrednicesc de a-ți voi táta, ca să te scutești sub adăpostul meu, și de aici încolo nu mai avé nici o spérare.

— Apoi asta-i chiar dreptate! Se vede, cum știi tu înțelege dreptatea și că întru dreptate ai crescut! Eu te-am lăsat și primit în pământul meu și acuma ancă tu vrei să me respingi? Dómnne, ce dreptate?!

— Ț-am spus, ce e al teu și . . . taci!

II.

. . . Și frumoșa viorea, n'avú încátrău, inđesert se disputá cu ingámfiata urđică, că dreptate nici odatá nu-i dede, nici un drept nu-i recunoscú: ca să se pótá mai liber desvoltá, de unde să se desvólte cum va voi ea? Trebui dar să sufere, să se restringá din ce în ce mai tare și . . . să plângá în sine necasurile sale! Înima i se sfáșia de durere, suspiná cu greu, dar suspinurile ei nu aflară nici un resunet și nici o compátimire, la cele din giur, căci acele ancă se interesau de sórtea lor, și n'aflau cu cale ca să se mai întrepună pentru biéta viorea séu să facá causá comuná.

Și vioreua tot sperá, sperá biéta, că dórá vor fi audite plângerile ei de surorile și consángenele sale și vor pune vr'o vorbá pentru dęnsa. Tóte inđesert,

Surióra ei cea mai dulce, ce e drept erá în apropiere: numai un șanț le despártia și unele juste accente de durere treceau și la ea, dar totuș nu putea face nimic, că avea témá de cele din vecini, ce i insuflau respect, ér consángenele sale erau ocupate cu ale lor afaceri.

Așá trebui să tot sufere biéta viorea. Inședar

aducea ea ori câte argumente nedisputabile, că ele tot n'aveau nici o valóre inaintea urđicei. Suspinele și lacrimile ei le luá în bătăe de joc, ér drepturile în ris.

*

Și adí tot mai plânge și sufere ancă vioreua. Dure-rile ei, în loc să se aline, se înmulțesc din đí în đí și suspinurile ei devin tot mai pętrundętore. . .

Priviți-ve pe voi ęnși-ve și veți aflá, decă înțelegeți ce e durerea, și în ochii voștri lacrimi ardętore, ér în suflet jale adancă. . . ?!

I. D.

Doine, hore și chiuituri populare.

(Din giurul Năséudului.)

I.

Bată-te sfântul, biréu,
Mult umbli de rëndul meu,
Să-mi pui șapcă și ciacáu;
Pune-ai la feciorul teu.

II.

De-aș trăi numa-atáta,
Să pui mâna pe mândra;
Gurița i-aș sărutá,
Ochii și sprincenele,
Peptul cu mărgelele.

III.

Cucule, sfința ta
Du-te spune la mândra:
Că ea cât m'a așteptá,
La ea n'oi mai înturná;
Că mi-i arsá înima
De doruț dela dęnsa.

IV.

Post-am fecior frumos fórte,
Ș-am iubit mândrele tóte;
Câte fete 'n brațe-am strins,
După mine tóte-au plâns;
De te-oi stringe și pe tine,
Plânge-i și tu după mine;
Dară de te-aș sărutá,
De mine nu te-ai lăsá.

V.

Săracá înima mea,
Mult se scaldá 'n voe rea;
Și la dușmani tot le pare,
Că nu mi-se scaldá tare.

VI.

Cátu-i frunđuca sub pom,
Nu-i ca uritul de om,
Că-l visezi nóptea prin somn;
Și te 'ntorci cătrá părete,
Tot uritul ți-se vede.

VII.

Largá-i ulița în cap,
Niměnui nimic nu-i fac:
Nice le fac reu nici bine
Și totuș nu 'ncap de mine.
Póte fi ulița lungá,
Mândruța pe ea nu umblá;
Póte fi ulița largá,
Șciú că badea nu o calcá.

Culese de

Ștefan B.

Ouele roșii.

— Legende. —

Etă legenda ouelor roșii, legendă, pe care o găsim în «Archiva Teologică» de acum 51 de ani, redactată în Posen, la anul 1836, de învățatul episcop Iabezinski:

Istoricul roman Aelius Lampridius naréză, că în ziua nașcerii împăratului roman Alesandru Sever, o găină din curtea părinților sei a ouat un ou roșu.

Mameia, mama noului născut, surprinsă de acesta impregiurare, trimise în ascuns la un zodier spre a-l consulta ce 'nsamnă această și ce relațiuni pôte ave acel ou roșu cu sôrtea viitoare a fiului seu, promițând că cu cât profeția va fi mai imbucurătoare, cu atât și resplata va fi mai mare.

Profetul talmăci, că cogia roșie a oului insemneză viitorea mantie de purpură împărătescă a noului născut.

Mama vanitôsă, în bucuria sa, nu se putu stăpâni d'a comunica fericita prevestire hărbatului seu și unei surori ale sale. Cel dintău avu prudința d'a pretinde celor doue femei cea mai adâncă tăcere, și acesta pentru că se 'ngrijiă de viața fiului seu, care încă delă naștere se arătă atât de interesant. Astfel secretul remase ascuns mult timp.

Intre aceste Alesandru Sever crescù mare și se făcù soldat, ér în anul 224 după Christos profeția se implini întocmai, căci, după mórtea împăratului Eliogabal, unanimitatea legiunilor îl proclamă de împărat roman.

Acuma dar nu mai eră nevoie a se ascunde precicerea profetului, care se respândi în tôte părțile. Atăta fu de ajuns, pentru ca Roma, légănul casei domnitóre, să introducă obiceiul de-a simboliză felicitarile cordiale prin «oue roșii.»

*

Se povestește și următorea legendă: Luni după restignirea lui Christos treceau doue fete pela Golyatha, din cari una avea un coșuleț cu oue în mână. Ambele vorbiau despre evenimentele mari din săptămăna trecută, și pe când una își exprimă adâncă ei compălimire pentru suferințele Măntuitoriului, cealaltă se indoia de originea dumnezeescă a lui Christos și strigă: «Numai atunci voi crede, că acest Isus de Nazareth a fost fiul lui Dăeu, decă ouele aceste se vor inroși.» Abiă fure rostite aceste cuvinte și tôte ouele — o minune! — erau roșii. Ambele fete leșinară de spaimă.

Niște flăcăi din apropiere viniră în ajutor, stropindu-le cu apă până când aceste își viniră în fire. Din recunoștință pentru ajutorul ce li s'adat, fetele dăruiră flăcăilor câte un ou roșu. Probabil, că obiceiul cunoscut de a stropi pe cunoscuți la Paști, vré să esplice această întemplare.

F.

Academia Română.

— Sesiunea generală din anul 1887. —

VI.

Ședința din 19/31 martie.

Se pune la ordinea șilei și se primește propunerea secțiunii istorice de a se recomandă comisiunii

financiare să prevadă în bugetul anului viitor o sumă pentru reproducerea unei serii de monede românești.

Se cetește raportul comisiunii însărcinate cu studiarea manuscrisului «Flora Dobrogei» presintat la concursul premiului Lazăr. Comisiunea recomandă premiarea acestei lucrări. Se primește cu 18 contra 3 voturi.

Deschițându-se plicul, s'a găsit că autorul este dr. Brândza.

Secțiunea literară recomandă pe dnii N. Ganea și Gr. Tocilescu, spre a se alege unul din ei membru în secțiunea literară în locul repositatului G. M. Fontanin. Alegerea se amână pentru anul viitor.

*

Ședința publică din 20 martie (1 aprilie.)

Di Gr. Cobălcescu cetește discursul seu de recepțiune despre «Originea și gisementele petrolului.»

Di dr. Brândză cetește respunsul seu la discursul de recepțiune al dlui Gr. Cobălcescu.

*

Ședința dela 21 martie (2 aprilie.)

Se procede la alegerea comisiunii de 9 membri pentru cercetarea publicațiunilor ce se vor presintă la concursul premiilor Năsturel-Herescu de 4000 lei și Lazăr de 5000 lei pentru anul 1888.

Se aleg din secțiunea literară: dnii T. Maiorescu, N. Quintescu și B. P. Hașdău; din secțiunea istorică: dnii G. Bariț, D. Sturdza și A. Papodopol-Calimah; din secțiunea științifică: dnii Gr. Cobălcescu, Em. Bacaloglu și N. Crețulescu.

*

Ședința publică dela 22 martie (3 aprilie.)

Di G. Bariț cetește depe «Săpăturile dela cetatea antică Aquincum lângă Buda.

Di Al. Odobescu despre lucrarea sa asupra Te-saurului dela Petrosa.

Di Papodopol-Calimah cetește un «Memoriu istoric despre activitatea comitelui Kiseleff în România.»

*

Ședința dela 23 martie (4 aprilie.)

Se cetește scrisoarea dlui institutor G. Popescu dela Babadag, pe lângă care trimite o introducere la manuscrisele intitulate «Cunoștințe filologice asupra graiului român poporal al Selagiului» presintate Academiei în ședința dela 4 martie. Se decide a se recomandă secțiunii literare.

Di A. Roman propune să se trimită publicațiunile Academiei gimnasielor românești din Brașov, Blaș, Năsăud și Beins. Se aprobă.

*

Ședința din 24 martie (5 aprilie.)

Se cetește procesul verbal al secțiunii literare pentru ședința dela 23 martie, prin care se propune alegerea a 4 membri corespundeți pentru numita secțiune. Se decide a se pune la ordinea șilei în una din ședințele viitoare.

Se primește în dar pentru bibliotecă dela dl M. Cogălnicean «Condica sfintei mănăstiri Strehaiă» în care se cuprind tôte cărțile și zapisele de moșii scrise la anul 1791 la metohul episcopiei din Craiova.

*

Ședința din 25 martie (6 aprilie.)

Se cetește procesul verbal al secțiunii literare pentru ședința dela 24 martie, în care se cuprind următorele hotăriri ale secțiunii:

1. De a se respinge traducerile din Cicerone presintate la concurs.

2. De a se incredință asemenea traduceri la per-

*

sone competente și a părăsi procedura de concursuri usitată până acuma.

Hotărîrea 1 se aprobă, a 2. se respinge. Se aleg membri corespondenți 1. pentru secțiunea istorică: D. I. Kalender, 2. pentru secțiunea literară: dnii A. Le-comte de Nouy, I. Bian, Teodor Burada și Vêrgolici.

B o n b ó n e.

Un domn intră într'o cafenea și voește să ședă pe un scaun. Un client, care ședea deja p'un alt scaun, i trage repede scaunul tocmai în momentul când eră să ședă pe densusul, făcându-l astfel să cadă jos.

Atunci, se scólă furios.

— Cine este miserabilul care mi-a tras scaunul?

Clientul răspunde cu recelă:

— Dle, eră să ședeți pe pălăria mea.

*

Dna Z. fu întrebată într'una din zile:

— Cređi în amor?

— Credeam, mai nainte d'a me căsători.

— Ș-acum?

— Acum, cred în amor ca în Dumneđu; mi s'a spus că există, dar nu l'am vëđut nici odată.

*

Un sfat dat ómenilor insurați, de un mare moralist:

«Purtați-ve în totdeuna cu soțiile dvóstre precum ve purtați cu un ministru dela care așteptați să ve dea funcțiune.»

*

Intre doi amici.

— Vrei să-mi fii martor?

— Pentru o afacere de onóre?

— Nu; pentru o afacere de bani; este vorba d'o căsătorie.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șoiri literare și artistice. *Di Iuliu I. Roșca* a obținut la Academia Română premiul Năsturel-Hereșcu de 4000 lei, cu dramele sale «Fata dela Cozia» și «Lăpușnean.» Felicităm pe stimatul nostru amic și colaborator la acest nou succes al seu! *Regina României* a rugat pe dra Elena Văcărescu să felicite pe dl comite de P'Isle de primirea sa la Academia franceză. Tinera poetă s'a achitat de înalta comisiune la prânzul care-l dedese noul academician pentru primirea sa, unde nu erau invitați decât somitățile literaturei. — *Dșóra Miculescu*, elevă a Asilului Elena Dómna din București, care are pentru pictură un talent cu totul excepțional, a fost trimisă cu cheltuiala reginei în Germania, pentru a-și completa studiile artistice.

O carte pentru ostași. Dilele trecute a apărut la Sibiiu edițiunea a doua din scrierea «Estras din regulamentul de exercir» pentru infanteria c. r. Partea I. Proprietatea traducătorului S. Blasiu, locotenent c. r. în regimentul de infanterie nr. 64, care ăice în prefața lucrării sale între altele: «S'au schimbat vremile. Pușca s'a imprietenit cu cartea. Tovarășia acésta e caracteristica armatelor moderne. Cartea e focalariul care luminează mintea și inflacă ră inima, însușiri, fără cari soldatul e degradat la o mașină. Deci noi, cărturarii, să ne reamintim în tótă ora, că între multele datorii sublime, spre a căror împlinire sântem chemați e în linia primă aceea, a mijloci înrudirea cu învățatura, a da spiritului un avânt falnic ca soldatul să-și împlinescă însuflețitorea chemare din

convingere și lăpédare de sine. Șcim noi bine, că spre ajungerea acestei ținte mărețe ne stau soldați la dispoziție, cari din viața civilă aduc puțină pregătire, inse multă rîvnă pentru desvoltarea spirituală. Pofta nepotolită a soldatului român cătră cultură o cunoșce fiecare instructor, care ș-a dat truda de a pëtrunde în viața lui psihică. Ne facem dar numai datorința când spriginim din tóte puterile acésta pornelă suflețesca.

Broșure. După ce dl profesor I. P. Florantin a publicat în acest an cartea dsale despre «Grădina de copii» în editura librăriei fraților Șaraga din Iași, acuma a pus sub tipar, (prin aceeaș editură,) doue broșure noue, lucrate tot în spirit «intuitiv-fröbelian,» pentru a ușurá copiilor mici învățatura aritmetice și înțelegerei desemnului. Amëndoue broșurile vor eși de sub tipar zilele aceste.

O revistă nouă. La 15/27 aprilie va aparé la București sub direcțiunea dlor Barbu Ștefănescu dela Vrancea, Al. Vlahuță și Const. Mille o revistă sèptemănală, literară și critică.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șoiri teatrale și musicale. *Dra Agata Bărsescu* ș-a încheiat cu mare succes debutul seu pe scena germană din Budapesta, cucerind tot publicul și stêrnind eloge în presă. — *Dra Elena Bibescu* a cântat la clavir cu un succes nespus într'un concert de binefacere în Paris; tinera artistă a fost aplaudată de o sală de amatori și diarele o innalță la cer.

Teatrul Național din Bucureșoi. Stagiunea se sfêrșesce acum la 31 martie, scrie dl Gion în «Românul,» mai sânt una séu doue represintațiuni; în urmă încep beneficiile. Incontestabil, stagiunea 1886—1887 nu pôte fi privită ca una din cele strălucite; nici o primă represintațiune de piesă nouă: reprise interesante, o recunosc, dar puțin urmate de public; progres bine înțeles pentru unii din artiști, reu înțeles pentru alții; aparițiunea a 2—3 tineri de talent; afirmarea talentului altora: la finele stagiunii, din partea publicului, o desinteresare pentru Teatrul Național pe atât de completă pe cât de neînțelșă, și prin urmare de toți recunoscută urgența că trebue făcut ceva pentru Teatru, căci almintrele instituțiunea acésta se va ruină cu încetul cu încetul, din an în an mai mult, combătută mereu de companiile străine, de celebritățile străine, opere, drame, tragedii, comedii și acrobați. Care ar fi lécul unei asemenea stări de lucruri? Cum s'ar puté obișnui publicul român cu mersul regulat la Teatrul Român? Nu vëd alt mijloc care să fie într'adevër sigur de isbândă decât acela ce spuneam mai sus: piese din viața noastră, scrise și alcătuite astfel încât spectatorul să fie convins vinind la Teatru că va vedé ce se petrece la el acasă séu la vecinul seu, alătura. Pentru acésta inse se cere fără dor și pôte Dumas, Sardou, Pailleron bucureșceni, și după câte șciu nu se găseșce ăst soi de ómeni în sceptica și vesela capitală a regatului român. Decă s'ar presintă după comandă asemenea dramaturgi și comedioграфи, Teatrul Național ar reinflori din nou; dar ăsta-i păcatul: nu se presintă.» Noi șcim că s'au presintat doue încercări; inse acele nici nu s'au pus în repetiție.

Concert în Arad. Societatea de lectură a tinereimei dela institutul pedagogico-teologic gr. or. român din Arad, va ținé la 12/24 aprilie o ședință publică. cu următorea programă: 1. «Cuvênt de deschidere» rostit de dl profesor Vasile Mangra, ca president-conducător; 2. «Hymnul național» de E. A. Hübsch, esecutat de corul instrumental; 3. «Bogdan în Polonia» poesie de

D. Bolintinean, declamată de George Miclău, cleric c. II; 4. «Trădarea Băsarabiei» de St. Vasilian, executată de corul vocal; 5. «Trois Duos» duet pe 2 violini de Ch. Dancla op. 60, executat de Nicolae Chicin cl. c. II. și Demetriu Muscan cl. c. III; 6. «Izvorul bunei-stări materiale este economisirea» disertațiune de Alesandru Mihața cl. c. II; 7. «Romanța» executată de corul instrum.; 8. «Cântec Sicilian» de C. Pombescu, execut. de corul vocal; 9. «Garda Seraiului» poezie de V. Alecsandri, declamată de Ioachim Turcu cl. c. III; 10. «In pădure» și «Vânătorul» de T. cav. de Flondor, execut. de corul vocal; 11. «Mama este cea dintâi și cea mai puternică educatoare a fiilor sei» disertațiune de Tr. Vațan, cl. c. III; 12. «Hugenotii» de Meyerbeer, executat de corul instrum.; 13. «Marșul român» de I. Vidu, executat de corul vocal; 14. «Rahova-Galop» de C. M. Cordonian, esec. de corul instrumental.

Societatea sodallor români din Brașov va arangia luni a doua și de Paști o producțiune și petrecere colegială, împreună cu cântări, declamațiune și o piesă teatrală executate de membrii societății, cu concursul orchestrei capelei militare de acolo. Petrecerea se va ține în sala otelului «Nr. 1.» cu următoarea programă: 1. «Potpouri românești», musica militară; 2. «Luntrașul» de Schipec, corul sodalilor; 3. «Furnicele, Albinele și Mușcele», poezie de Gr. Granda, declamată de dl V. Brăiliță; 4. «Êta diua», imn compus de W. Humpel, corul sodalilor; 5. «Hora Transilvaniei» de Kraus, musica militară; 6. «Crisa de bani», comedie într'un act de G. D. Georgian, jucată de membrii Societății; 7. «Cântecul Martei» de Leoben, musica militară; 8. «Intorcerea Rëndunelei», poezie de I. Nenitescu, musica de I. Mureșan, corul sodalilor; 9. «Valurile Dunării», vals de Ivanovici, musica militară. După producțiune urmează danț.

Teatrul din Iași. Este vorba, ca la Iași să se facă o schimbare radicală în organizarea teatrului. Dl C. P. Constantiniu ar renunța la directorat și s'ar formă o societate dramatică, pe care ar inzestră-o apoi cu o garderobă bine asortată și cu un repertoriu bogat. «Liberalul» sperază, că interesul ce se deșteaptă pentru teatrul românesc din localitate nu va căde erăș în lăncezire, ci din contră va crește mai mult și cu ajutorul persónelor competente și devotate lui, se va deschide o eră nouă pentru acel teatru! De ar fi așa!

O cântăreță nouă. Din Paris se scrie diarului «Fanfula» din Roma, că de curând la baritonul Maurel au fost invitați mai mulți artiști și că la acea serată s'a cântat mai multe părți din opera nouă «Othello» a lui Verdi. Partea Desdemonei a fost cântată de artista Nouvina; e o domnișoră română destul de atrăgătoare, plină de sentiment și de pasiune: a avut un mare succes; a cântat «La Canzone del Salice» cu un accent și mai slășietor decât la Milano primadona Pantaleoni.

Coruri la Caransebeș. La iubileul de 50 de ani ai preotiei Pr. SSale dl episcop Ioan Popasu, vor mai lua parte și corurile din Chiseteu, Silha, Bocșaromână, Selbăgel și Herendeșci. Corul din Chiseteu, care e cor micst, va executa și cântările la liturgia din ziua iubileului.

CE E NOU?

Șciri personale. *Di Aloisiu Wlad de Seliste*, unul din veteranii noștri bărbați politici, acuma jude la tabla regescă din Budapesta, după cum aflăm din «Luminătoriul» s'a decis a părăsi terenul judecătoresc și a-și rencepe activitatea politică. *Di Zossima*, proprietar la Armașești în România, a dăruit statului

român o vie, o casă cu proprietatea ei și un vinit de 10,000 lei garantat în efecte publice, pentru a se face în Jalomița o școlă de agricultură. *Di Locotenentul Alesandru Stanciu* s'a numit conducător al cursului pentru oficerii dela glóte din Cluș. *Di dr. Severinean* reprezentă România la congresul chirurgical din Berlin.

Reuniunea femellor române din Sibiu a publicat în o broșurică procesele verbale, ținute în 14 martie, 26 octombrie 1886 și 22 februarie 1887. Din bilanțul publicat la fine vedem, că fondul neatacabil al reuniunii este 2,812 fl. 49 cr., ér fondul disponibil 4,350 fl. 29 cr., cu totul 7,662 fl. 78 cr. Celelalte date s'au publicat în foia noastră, cu ocașiunea adunărilor generale.

Școlă de fete din Sibiu. În ședința dela 4 martie a comitetului Asociațiunii transilvane s'a celit adresa inspectorului de școle al comitatului Sibiu, E. Transchenfels, prin care notifică, că ministeriul a luat act de deschiderea școlei civile de fete cu caracter privat înființată în Sibiu de către Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, și a conces, ca învățătorii și învățătoarele acestei școli, deși nu au cualificațiunea prescrisă pentru o astfel de școlă, să pótă funcționa în mod provisor. Ministeriul îndrumă inse Asociațiunea să dispună, ca învățătorii și învățătoarele dela școlă ei să facă esamenul de cualificațiune înainte comisiunii esaminătoare instituită la preparandia de stat din Budapesta cât mai ingrabă, și cel mult până la finea anului școlastic 1887/8. Până atunci, până când învățătorii și învățătoarele acestui institut nu vor fi cualificați resp. până când nu se va fi satisfăcut condițiunilor provădute prin legea din 1868, școlă Asociațiunii nu va puté primi dreptul de publicitate, ci va funcționa ca o «școlă civilă de fete cu caracter privat fără dreptul de publicitate», o impregiurare ce va trebui să se insemne și în testimoniile ce se vor estradá elevelor, cari frecuentăză școlă. Resoluțiunea ministeriului fiind în sensul cererei făcute de comitet, se ia spre șciință, având a se notifică direcțiunii școlei civile de fete cu aceea, ca puterile didactice actuale să fie îndrumate a face esamenul de cualificațiune prescris, în timpul cel mai scurt, și cel mult până la finea anului școlastic 1887/8, la din contră vor trebui să fie inlocuite prin alte puteri, cari au cualificațiunea.

Șcii româneșce? Distinsa noastră artistă dela Burgtheater, dșóra Agata Bărsescu, jucând dillele trecute cu cel mai mare efect pe scena germană din Budapesta, în tóte serile a fost chemată înaintea rampelor după fiecare act de 6—7 ori. Odată, când artista se rentórse între culisse, pe când publicul din afară încă aplaudă cu frenesie, cineva o întrebă româneșce, în glumă: «Șcii româneșce?» — «Șciu,» respunse dēnsa. Și în momentul acesta, la auđul dulcelui grai românesc, se oglindă pe fața artistei o bucurie mult mai mare, decât ce-i causă entusiasmul publicului.

Reuniune de ajutorire pentru învățători. În învățătorii români și învățătoarele române, cari sânt pentru a se înființa o Reuniune de ajutorare reciprocă, se invită la o adunare în asta privință în Lipova la 8/20 aprilie. Invitarea e făcută de un comitet, reprezentat prin presidentul Eimeric Andreescu și secretarul Iuliu Vuia.

Casina română din Orăștie. Unde avem bărbați devotați causei publice, acolo vedem făcându-se progres. Astfel de înaintare se pótă vedé de câțiva ani și în Orăștie, de când adeca s'au grupat acolo câțiva tineri din generațiunea nouă și mai cultă. Acēsta grupă de ómeni a fundat întéiu institutul de credit și economii «Ardeleana,» care a și început să

lucreze cu succes; tot grupa aceea a arangiat in anii trecuți niște conveniri sociale, cari stărniră un curent social românesc și pe acolo; in sfârșit tot ea a înființat și o casină română. Acesta ș-a ținut adunarea generală in 27 martie n. Cu asta ocaziune, dl dr I. Mihu făcū înșciințarea, că direcțiunea institutului «Ardeleana» a renunțat in folosul casinei la suma de 400 fl. votată direcțiunii, că dsa asemenea renunță in folosul casinei la suma de 200 fl. ce i s'a votat dsale. in sfârșit și dl comptabil Aurel Popovici Barcian a dăruit casinei remunerațiunea sa de 100 fl. Adunarea a primit cu aplause aceste daruri generose și a decis ca 300 fl. să se întrebuinteze pentru cumpărare de cărți, 400 fl. să se depună drept capital. S'a constituit apoi comitetul: Sam. Pop pres., Laur. Barcian vice-pres., Aurel Popovici Barcian cassar, dr. Ioan Mihu bibliotecar și notar; N. Popovici. I. Mihaiu, G. Avram membri ordinari; Dum. Iosif, dr. Stefan Erdélyi și I. Lazaroi jun. membrii suplenți. Pentru compunerea unei liste despre cărțile de procurat pe sēma bibliotecii s'a ales o comisiune de 5 membri in persoanele: dl dr. I. Mihu, dr. St. Erdélyi, Al. Nemeș, I. Mihaiu și G. Joandrea.

Un succes medical. Ni se comunică, scrie «Liberalul» din Iași, despre un succes al dlui dr. Crăinicean, cunoscutul nostru oculist, următoarele: Soția unui inginer din Chișineu, de origine română, suferia de mai bine de un an dureri la un ochiu, din care cauză orbise chiar de el, ba încă eră pe calea de a perde și pe al doile chiar. Oculiștii din Odessa că dnii dr. Schmit și Wagner i propuse operațiune, dar in cele din urmă se mărginiră de a-i aplică numai medicamente. Bolnava vedēnd că merge tot mai reu, vini la Iași convinsă, după reparațiunea de care se bucură medicii noștri, că aici își va găsi leuirea. Ea nu se înșelă nici cum, căci dl dr. Crăinicean, fiindu-i rocomandat ca special, i consiliă operațiunea ca absolut necesariă. bolnava inse după o ezitare de câteva zile, se hotărî in fine a se supune operațiunii, care reuși pe deplin și recăștigându-și vederile, in tocmăi după cum dl dr. Crăinicean i promisese, plăcă fericită la familia sa.

Neorolōge. Maria Florescu n. Suciu, soția notarului cercual Victor Florescu din Coșteiu-mare, a murit la 26 martie, in etate de 30 ani. ✕ Zaharia Botoș, paroc gr. or. in Bocșa-montană, a reposat la 3 aprilie, in etate de 83 ani. ✕ Dionisiu Chendi, protopreshbiter gr. or. al Mediașului, a încetat din viață, la 7 aprilie, in etate de 67 ani. ✕ Dim. Gusti, vicepreședinte al senatului român, primar al Iașilor și fost ministru, a murit. Inmormēntarea s'a făcut la Iași pe cheltuiala statului. Repausatul a debutat și 'n literatură, cu poesii și cu cărți didactice.

Deslegarea ghicitōrei de șac din nr. 4:

Dcă Domnul din nălțime
Cu iubirea nalt' a sa
Și cu vorbe dulci sublime
Ōre când m'ar intrebă:
«Copiliță scumpă mie,
Spune-mi ce dorești să fii,
Și 'mplinesc cu bucurie
Visurile-ți aurii?»
Aș responde și aș dice:
«N'am eu nici un dor in sîn;
Eu-s in lume mai fericē,
Că-s copilă de român!»

Iosif Vulcan.

Deslegare bună primirăm dela dōmnele și domnișorele: Elena Harașoș n. Nestor, Mariuța S. Danila, Mariuța Lupan, Maria Cortiș, Emilia Anderco n. Roman, Emilia Roman, Lucreția Cosma, Elisabeta Mușan, Stefania Pop, Viōra Milloi, Mariōra Popovici n. Cornea, Iosefina Popescu, Amalia Crișan și dela dnii Ioan Deac, Nicolae Martinovici, Ambrosiu Marchiș, Traian H. Pop, Petru Valea, Vasile Papp.

Premiul l'a dobândit dșōra Lucreția Cosma in Periceiu.

Ghicitōre de șac.

De Antoniu Băliban.

	se-	Du-	vi-			
	nor	—	nin			
	Du-	ne	pă			
pă	lin	cé-	ra-	rea	a	ma-
ța	lă	pă	mar	re	po-	bi-
Du-	dul-	pe-	po-	iu-	ce	Mult
	pă-	Po-	și			
	mă	—	ra			
	re	su-	e-			

Se pōte deslegă după promenada calului.

Terminul de deslegare e 28 aprilie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte ințre deslegători.

Pōșta Redacțiunii.

Insēdar. Nici idee, nici limbă, nimica frumos.

Eră sēră și celelalte versuri arată oșeș-care progres, dar autorul și traducătorul lor trebuie să invețe încă mult, ca să pōtă păși in publicitate.

Un oulegător de litere se caută pentru foia noastră.

Călindarul sēptēmānei.

ȶiua sēpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Dumineca Pașcilor, Ioan c 1.	
Duminecă	5 (f) St. Pașci	17 Rudolf
Luni	6 (f) Păr. Eutih.	18 Diosiu
Mărți	7 Cuv. Păr. George	19 Hermop
Mercuri	8 A. I. Ruf	20 Victor
Joi	9 M. Eupsichie	21 Anselm
Vineri	10 St. Terentie, Pompie	22 Cain
Sămbătă	11 Mart. Antipe	23 Albert

Treilunul Jan.—martie incheiându-se cu nrl trecut, rugăm pe aceia a căror abonamente a es-pirat atunci, să binevoescă a le innoi de timpuriu. Cei ce nu vor să mai fie abonați, să ne innapoeze nrl acesta.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hūgel in Cōsteanu-mare